

Meetnetten

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Meetnetten in het Waasland

Terugblik en vooruitzichten na 2 jaar tellen

Hannes Ledegen
Natuurpunt Studie

Natura 2000 en Vlaams prioritair?

Meetnetten

Wat & waarom?

Bepalen van Vlaamse toestand en trends

- 78 Europees beschermde & Vlaams prioritaire soorten
 - 25 Plantensoorten
 - Alle vogelsoorten
 - 53 andere diersoorten
(amfibieën, dagvlinders, libellen, spinnen, sprinkhanen, zoogdieren, vleermuizen, kevers, slakken)
- Verzamelen van harde cijfers
 - Lange termijn dataset
 - Aanvulling op waarnemingen.be
 - Ondersteuning Natuurbeleid
 - Soortbeschermingsmaatregelen

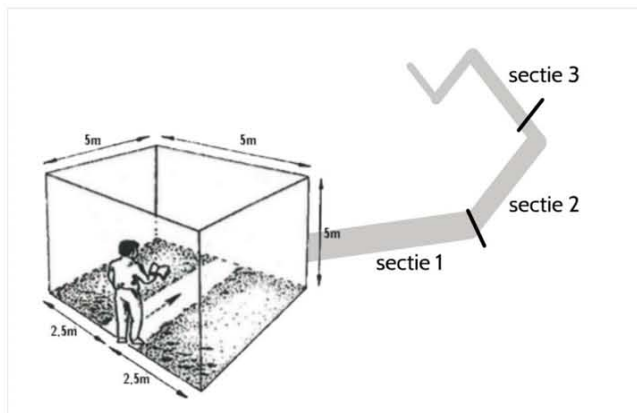
Hoe?

A. Gestructureerde meetnetten

1. Gestandaardiseerd

2. Soortspecifiek

Transecttellingen dagvlinders Methode: Tellen van aantallen per sectie van 50m binnen denkbeeldige kooi.

3. Integrale monitoring

(alle gekende populaties)

Vb. Aardbeivlinder

Methode: transecttellingen

Telfrequentie: alle 4 locaties
jaarlijks geteld drie bezoeken in
maand mei

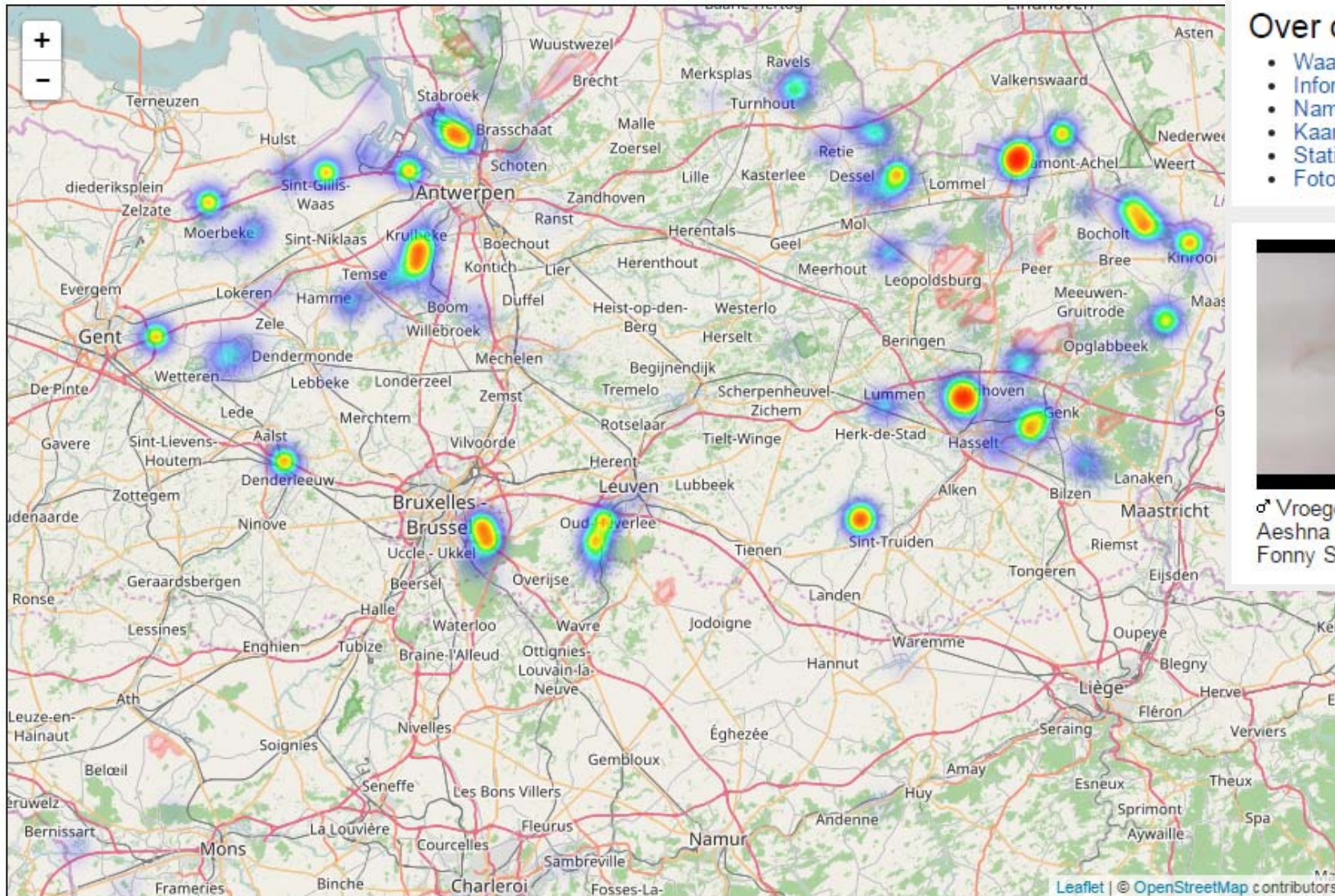
Of

Steekproeftrekking

(selectie van gekende plaatsen)

Wie geeft zijn waarnemingen in op waarnemingen.be?

Over deze soort

- [Waarnemingen](#)
- [Informatie](#)
- [Namen](#)
- [Kaarten](#)
- [Statistieken](#)
- [Foto's](#)

♂ Vroege glazenmaker
Aeshna isocles
Fonny Schoeters

Hoe?

B. Inhaalslag

Voor soorten met onvoldoende waarnemingen

Vb. Vliegend hert

Methode: bepalen van verspreidingsgebied: op basis van habitatkaarten.

In het Waasland tellen we...

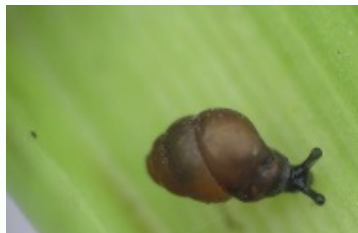
2 dagvlinders

2 libellen

1 zoogdier

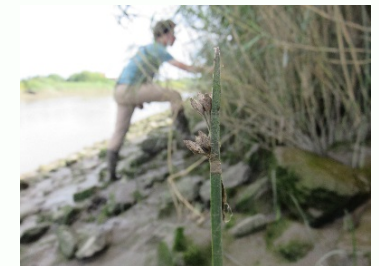
2 mollusken

2 Kevers

2 Amfibiën

3 (6) planten

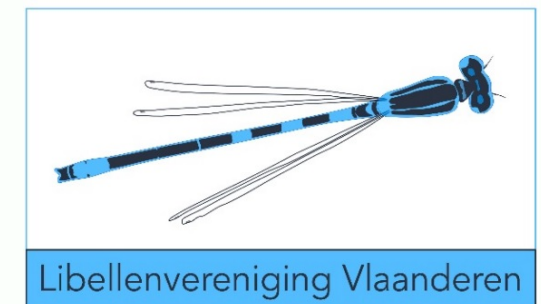

Alle vogels

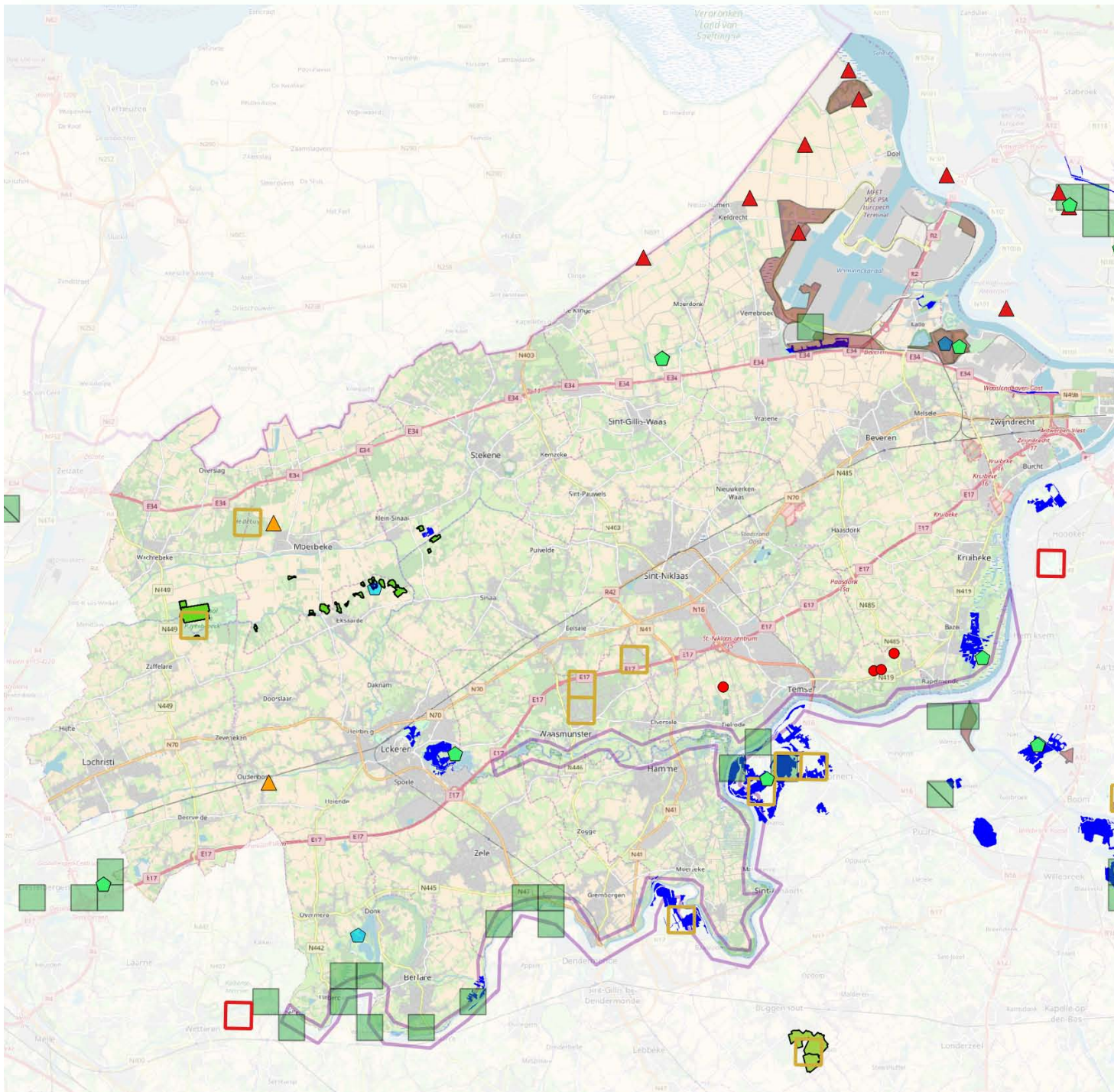
Soortenmeetnetten

- Gefaseerde opstart
- Bestaande meetnetten verdergezet
- Samenwerking

En tal van lokale werkgroepen en vrijwilligers ...

Legende

Amfibieën

- Kamsalamander steekproef (2017)
- Rugstreeppad (2018)

Dagvlinders

- ▲ Oranje zandogje (2017)
- ▲ Argusvlinder (2016)

Libellen

- ◆ Vroege glazenmaker (2017)
- ◆ Variabele waterjuffer (2017)
- ◆ Vroege EN Variabele

Inhaalsalgen

- Vliegend hert (2016)
- Roestbruine kniptor (2018)
- Otter (2018)
- Platte schijffloren (2018)
- Zeggekorfslak (2016)

Planten

- Planten (2016)

0 2.5 5 7.5 10 km

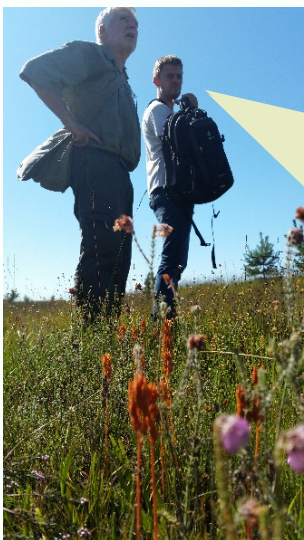
Terugblik op 2016

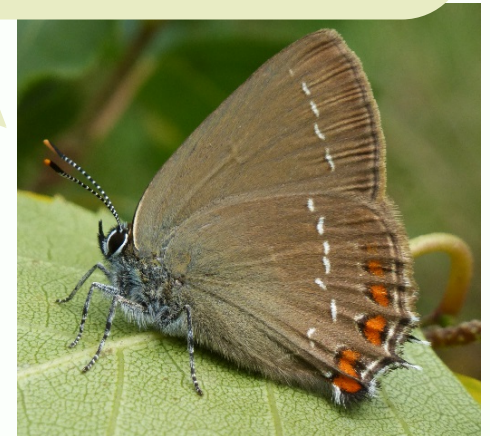
Meer dan 330 meetnetters
+ alle trouwe vogeltellers

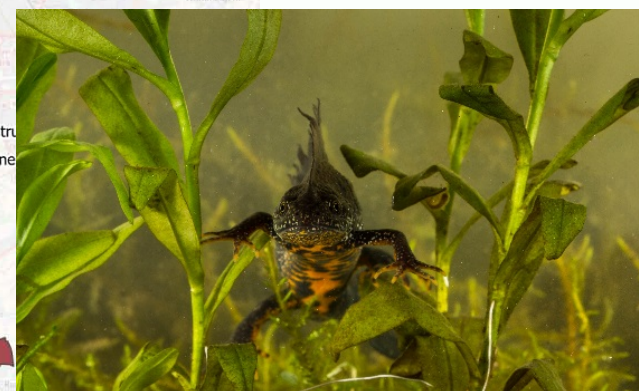
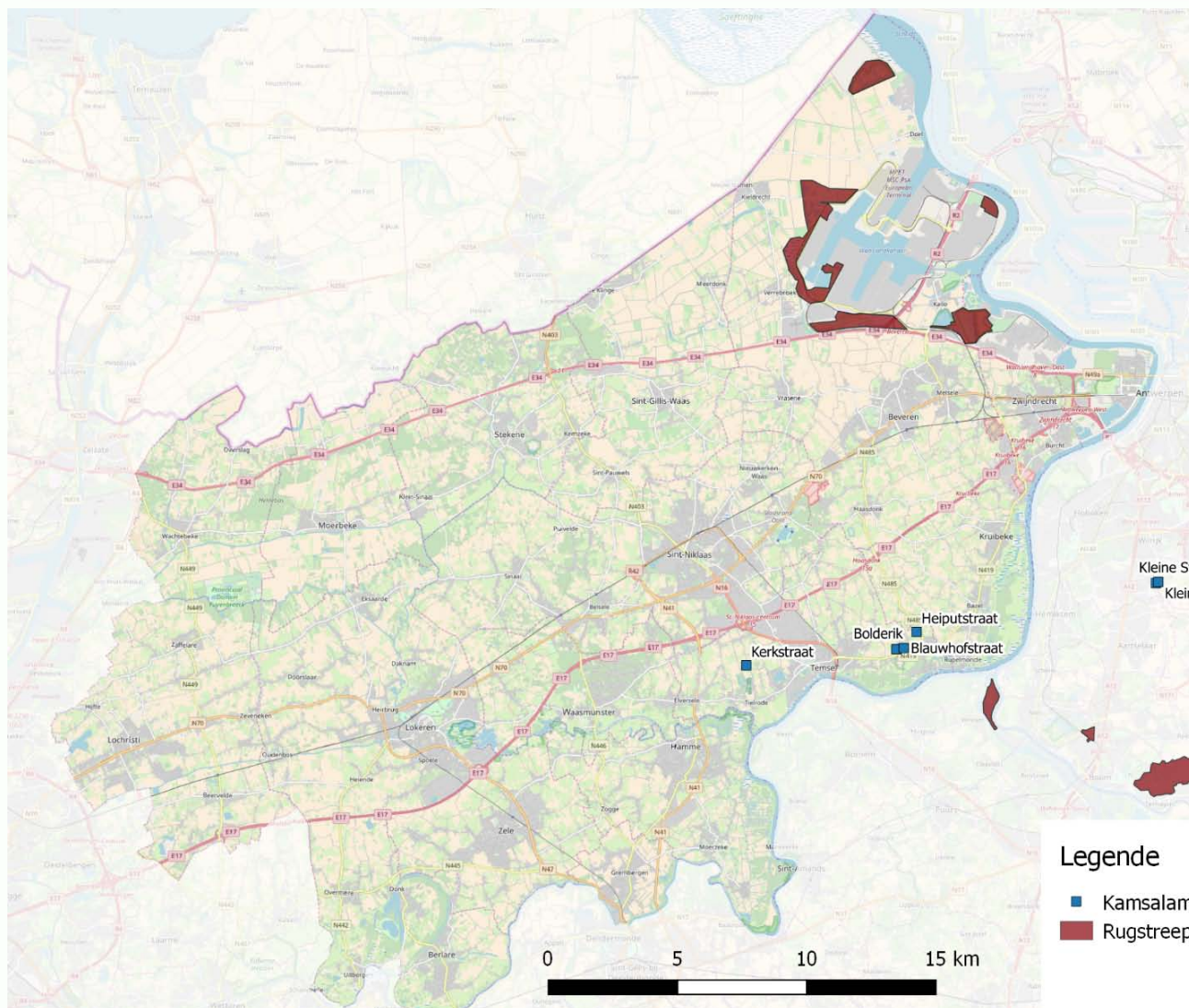
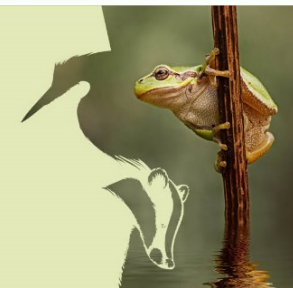
758 tellingen op 347 locaties
+ >550 ABV tellingen
+ >300 Dassenburchten
+ 71 inhaalslag bezoeken

Samen telden we in Vlaanderen
7674 volwassen dieren
>8000 nesten/ eitjes/ larven
>50 nieuwe vindplaatsen

Amfibieën

Legende

- Kamsalamander steekproef (2017)
- Rugstreeppad (2018)

Rugstreepad: Ecologie

- Vrij uitgesproken pioniersoort
- Van oorsprong van (zeer) dynamische milieus (duinpannen, grindrivieren,..), maar ook in groeves, heidegebieden en ruderaal terreinen
- Luide roep, vaak op warme avonden, maar vaak na regen
- Larven gelijken sterk op gewone pad. Juvenielen wel al rugstreep!

Rugstreepblad: Telmethode

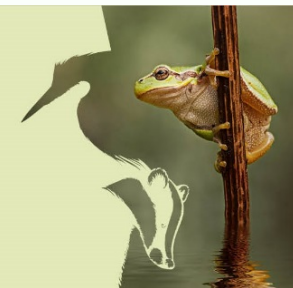

- 47 gebieden met een driejaarlijkse cyclus
2017 als testjaar
- 3 roepkoren bezoeken 's avonds
 - 1 mei – half juni
 - Aantal roepende mannetjes
 - Luisten op zelf gekozen vaste telpunten
- 1 bezoek voor voortplanting:
larven scheppen
 - Juni – half juli
 - Aantal larven en aantal scheppen
 - Habitatkwaliteit

Tellers gezocht

Kamsalamander: Een kijk onder water

Kamsalamander: Ecologie

- Grootste watersalamander
- Even bloeddorstige draak.
Past het in de bek,
dan wordt het opgeschrokt...

- Zet enkele 100'den eieren af (vouwt blad eromheen)
=> risicospreiding
- Niet bestand tegen vis (en eutrofiëring)

Kamsalamander: Telmethode

- Steekproef van 60 locaties jaarlijks 20 te tellen
- 2 fuikvangsten
 - Vooravond fuiken uitzetten
 - Minimum 2 fuiken per poel
 - Alle salamanders per fuik noteren
- 1 bezoek voor voortplanting: larven scheppen
 - Begin juli
 - Aantal larven en aantal scheppen
 - Habitatkwaliteit

Larvendeterminatie
Meetnet
Kamsalamander

2.4 Samenvatting

Doorgaans zijn larven van Kamsalamander duidelijk te onderscheiden van die van Alpenwatersalamander en Kleine Watersalamander/Vinpootsalamander in de periode eind juni – half juli. Larven van die laatste drie soorten zijn onderling veel moeilijker te determineren.

Larven Kamsalamander zijn te herkennen aan:

- Hun forse lichaamsbouw. Zijn doorgaans (veel) groter dan andere soorten.
- Duidelijke, zwarte vlekken op staart en lichaam. Staart eindigt in een 'draadje' en heeft hoge vinzomen.
- Kop is breed en er is geen hals tussen kop en lichaam zichtbaar.
- Tenen en vingers dun en lang.

Kamsalamander: Waar?

Tellers gezocht

Materialen beschikbaar!

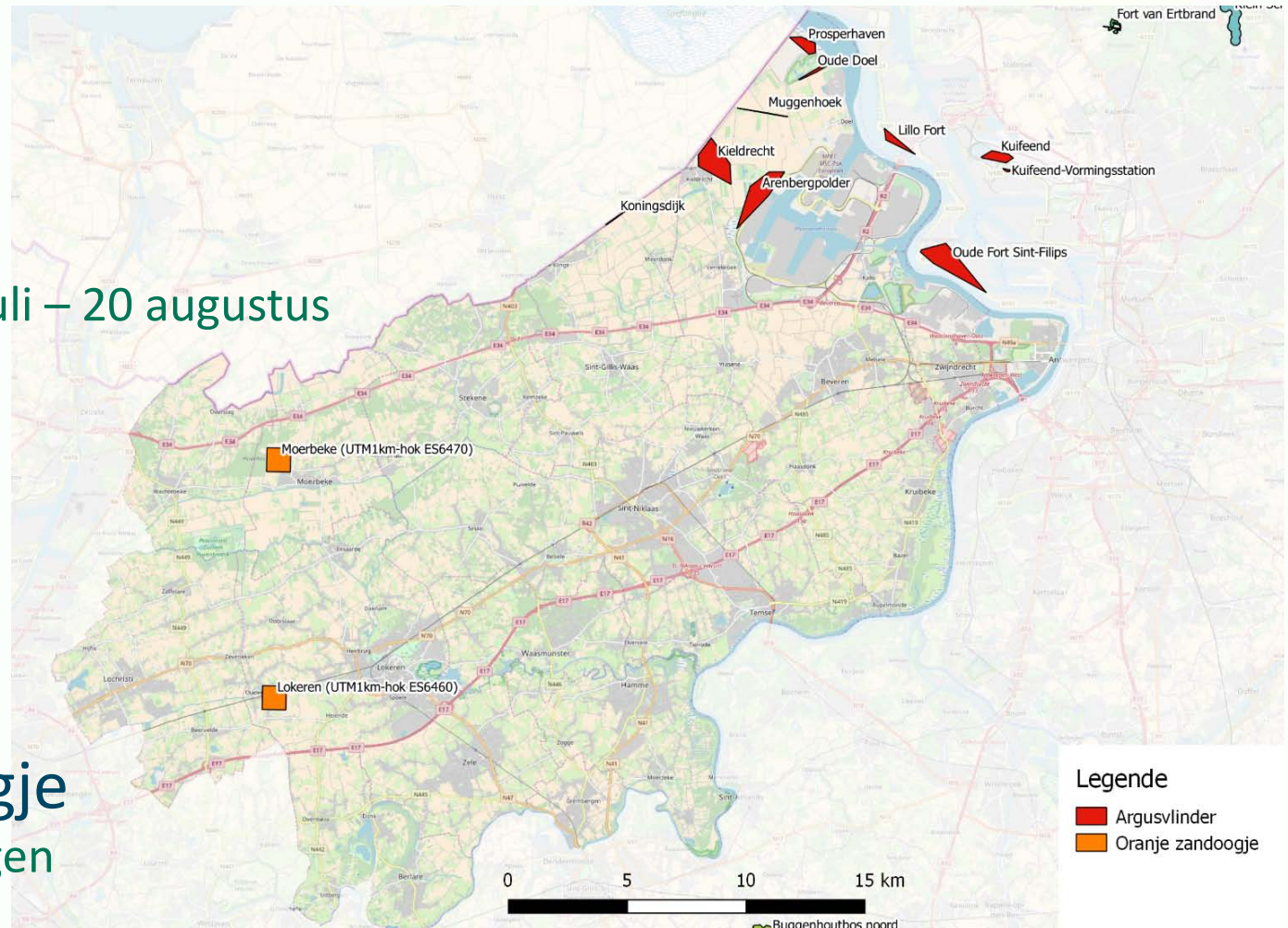

Dagvlinders

Argusvlinder

- Transecttellingen
- 6 bezoeken:
 - 3 in mei
 - 3 tussen 20 juli – 20 augustus

Oranje zandoogje

- Transecttellingen
- 3 bezoeken
- 15 juli – 15 augustus

Dagvlinders: Telmethode

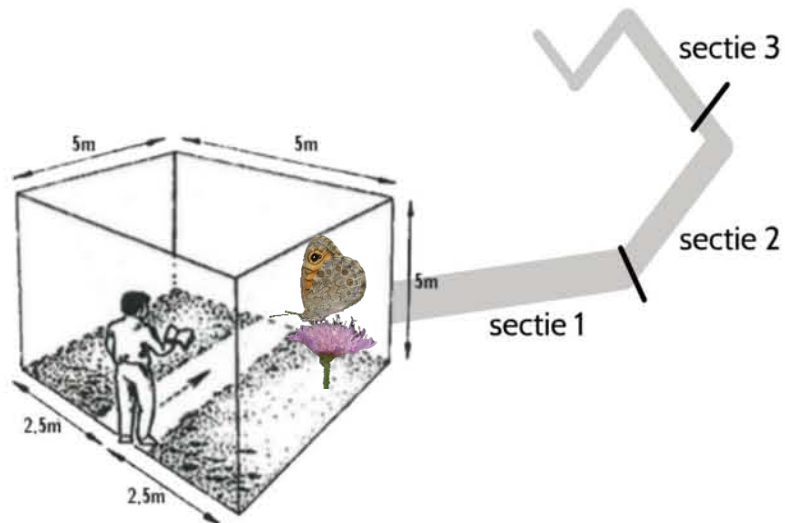

Transecttellingen

- max 1000m / transect
- aantallen tellen per sectie (50m)
- 3 keer tellen per vliegseizoen
- Tussen 10u en 17u
- Alleen bij goed vlinderweer:

zon: $\geq 17^{\circ}\text{C}$
geen regen

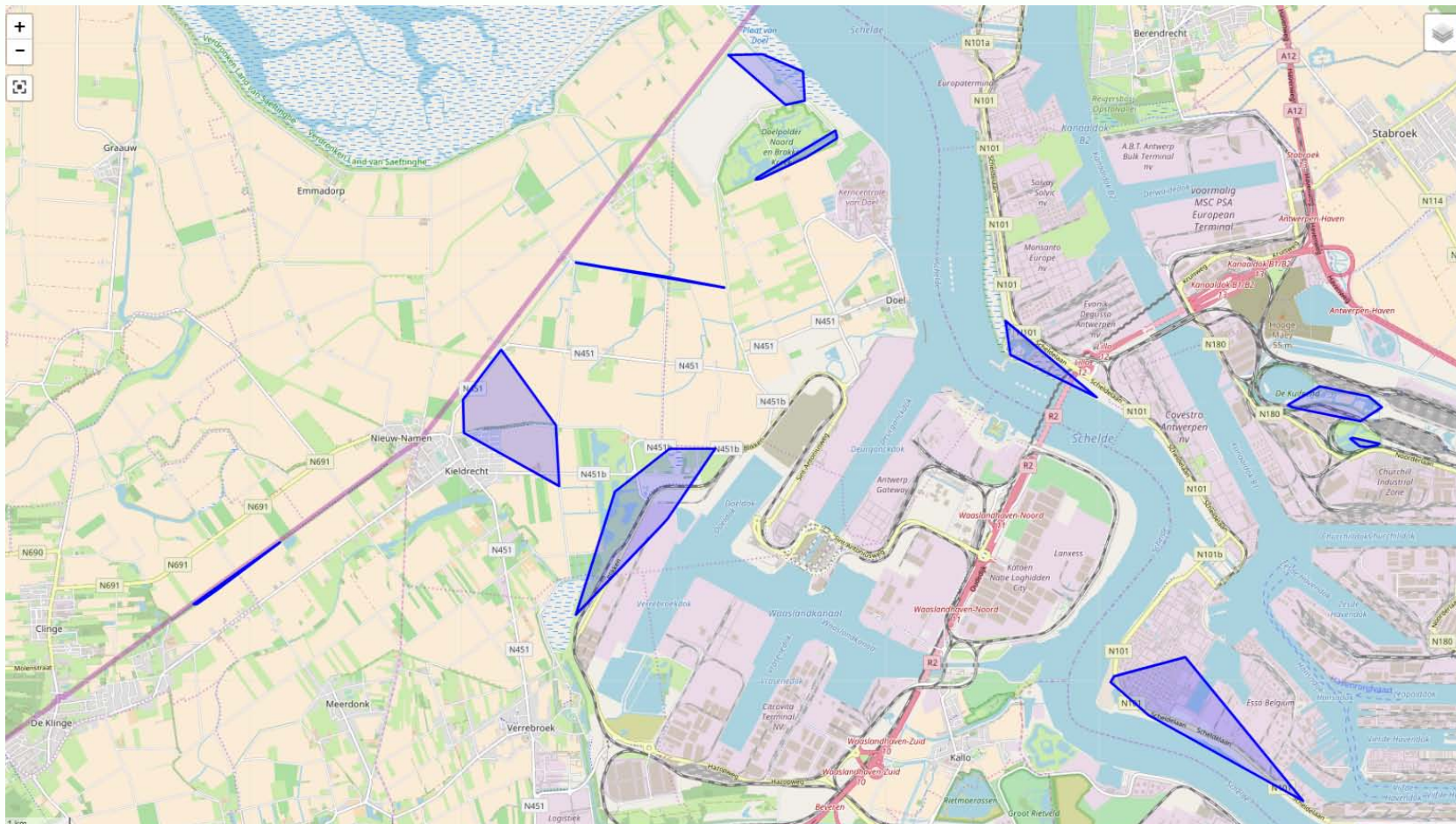
bewolkt: : $\geq 20^{\circ}\text{C}$
wind: ≤ 4 bft

Argusvlinder

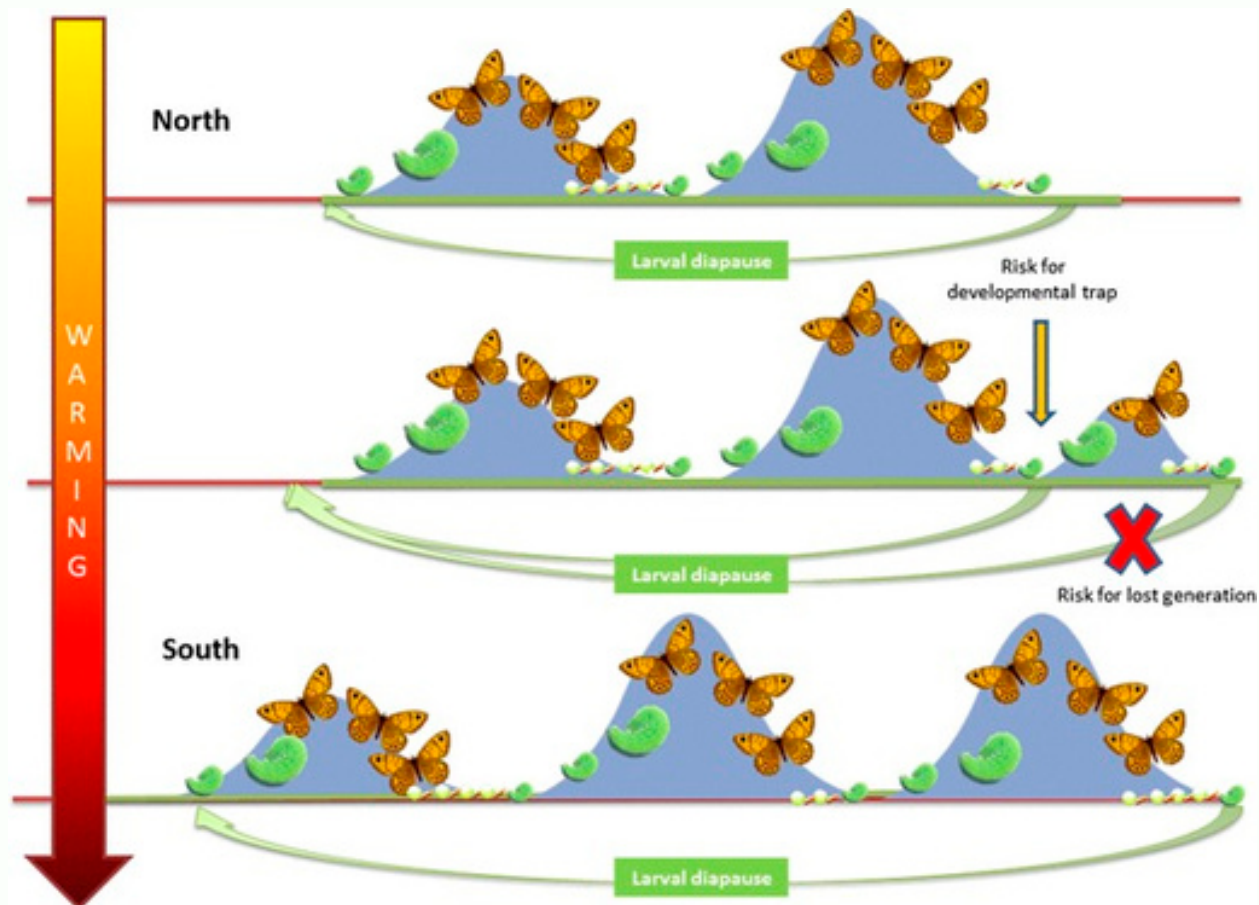
30 locaties geselecteerd
jaarlijks 10 te tellen

Argusvlinder: resultaten

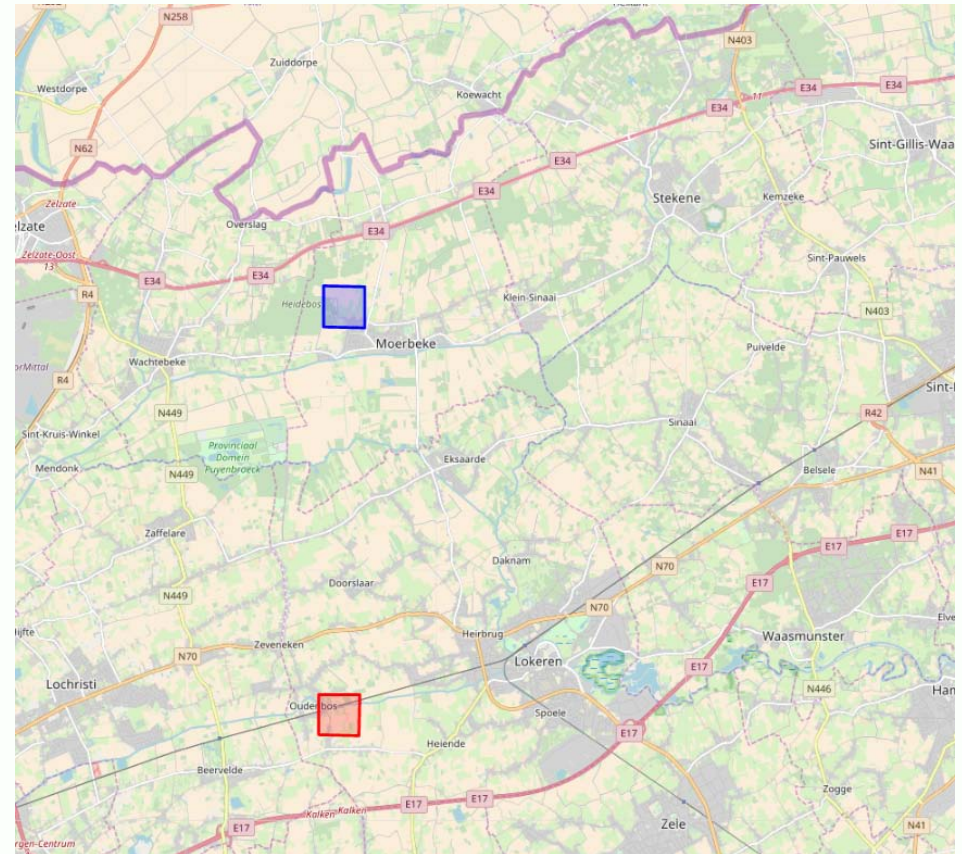
- Is dit een klimaatverhaal?

Oranje zandoogje

- 3 tellingen tussen 15 juli – 15 augustus
- 60 locaties geselecteerd
Jaarlijks 20 te tellen

Libellen

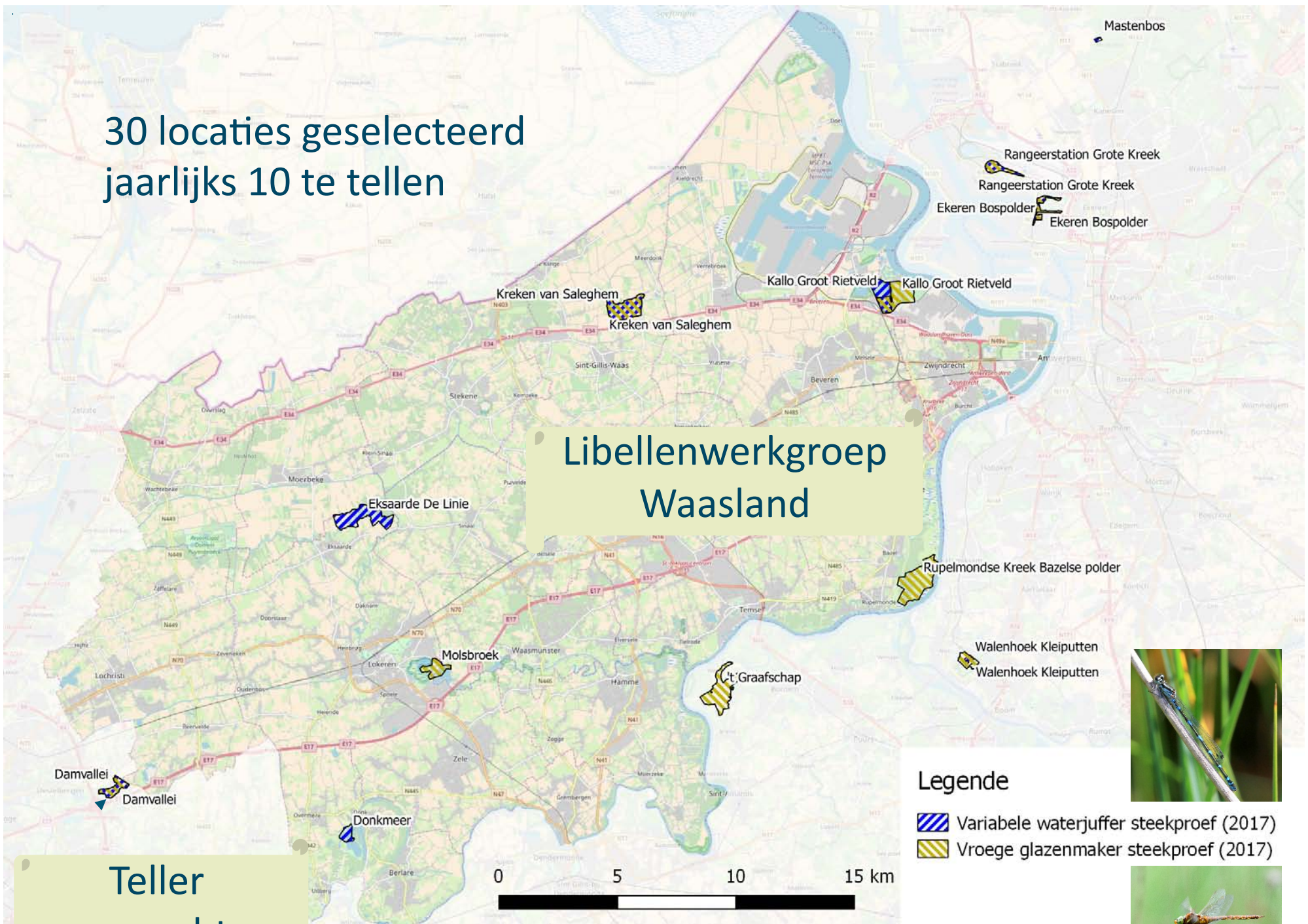

In 2017 telden we:

-Variabele waterjuffer
-Vroege glazenmaker

- 2-3 transecttellingen
- mei-juni
- Om de drie jaar

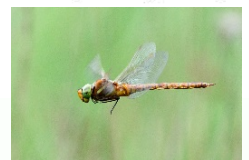
30 locaties geselecteerd
jaarlijks 10 te tellen

Libellenwerkgroep Waasland

Legende

- Variabele waterjuffer steekproef (2017)
- Vroege glazenmaker steekproef (2017)

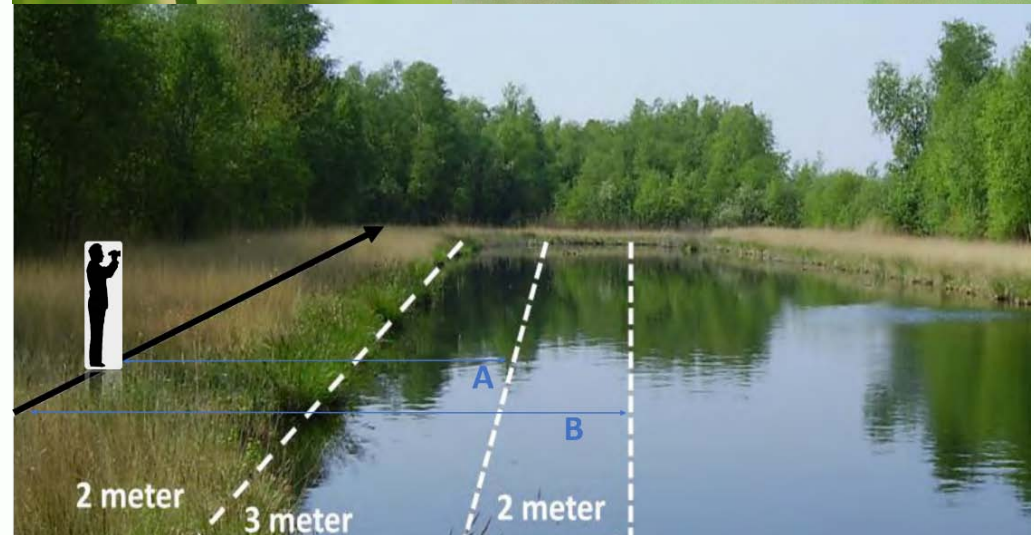
Teller
gezocht

Libellen: Telmethode

Transecttelling

- Vaste route langs de oever
- 100m (max 500m) per route
- 2-3 tellingen per gebied
- Telling tussen 11u en 16u30u
- Bij goed libellenweer

Inhaalslagen

B. Inhaalslag Voor soorten met onvoldoende waarnemingen

Legende

Mollusken

Platte schijfhoren inhaalslag

Zeggekorfslak inhaalslag

Kevers

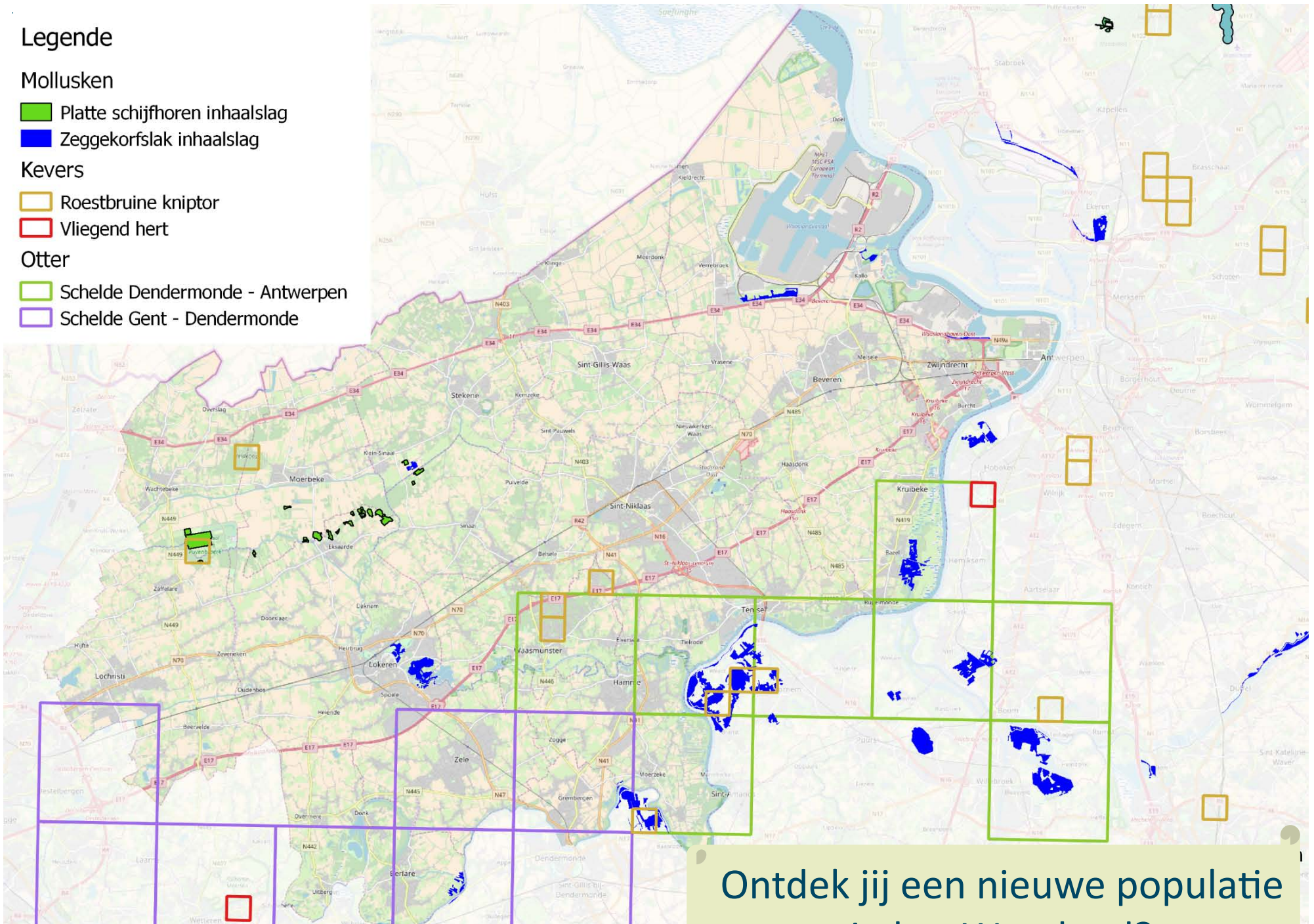
Roestbruine kniptor

Vliegend hert

Otter

Schelde Dendermonde - Antwerpen

Schelde Gent - Dendermonde

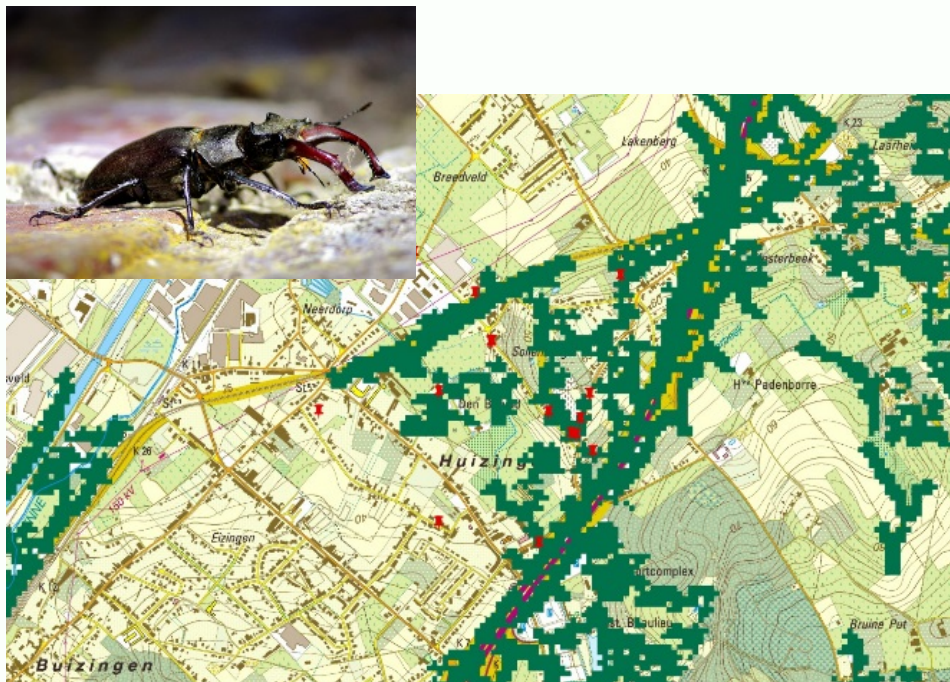

Ontdek jij een nieuwe populatie
in het Waasland?

Inhaalslagen: Telmethode

- Potentiële leefgebieden
 - habitats
 - historische waarnemingen

Legende

- Waarneeming Vliegend hert
- Potentieel leefgebied
- Militaire domeinen
- Natuurreservaten
- ANB domeinen

0 100 200
Meter

Meetnetten

A logo for the 'Meetnetten' project, featuring a stylized bird silhouette and the text 'Meetnetten'. Below the main text are several smaller logos, including 'Vlaanderen', 'INSTITUUT NATUUR- EN BOSCHBEHEER', and 'LINDA'.

Inhaalslagen: Kevers

- Vliegend hert
 - Zaklamp bij schemering
 - Juni - juli

- Roestbruine kniptor
 - Feromoonvallen
 - Juni - augustus

Inhaalslagen: Mollusken

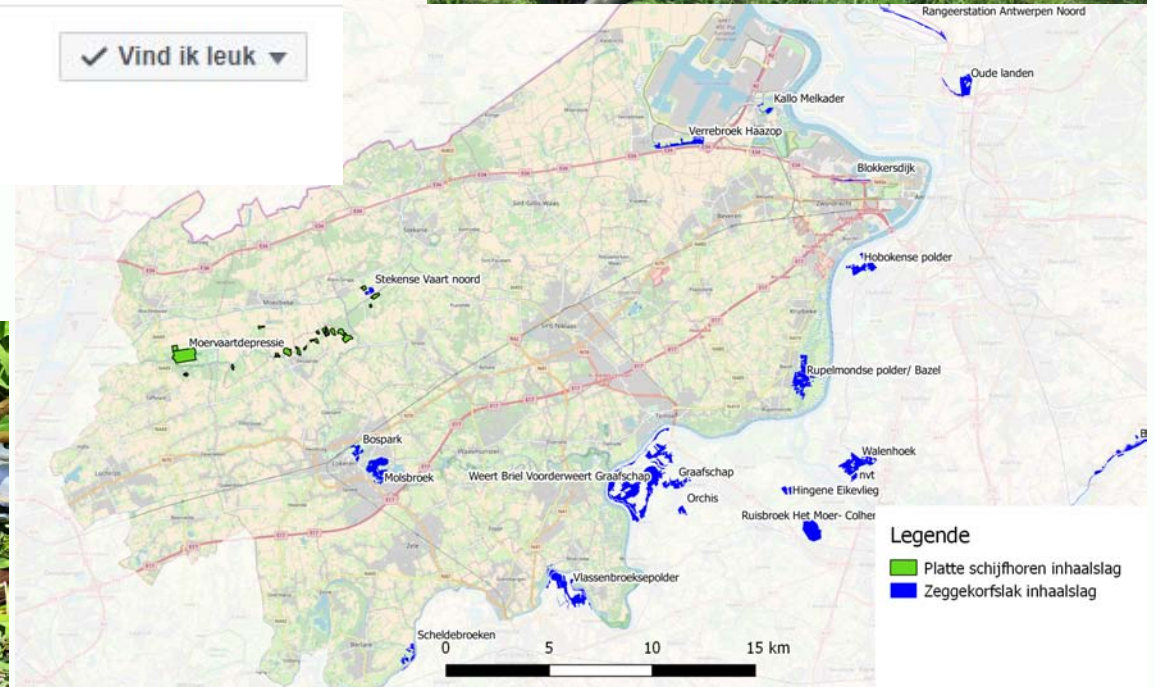

- Zeggekorfslak & Platte schijfhoren
- Slakkenwerkgroep Arianta

Natuurpunt slakkenwerkgroep Arianta
Organisatie
195 mensen vinden dit leuk.

✓ Vind ik leuk ▼

Inhaalslagen: Otter

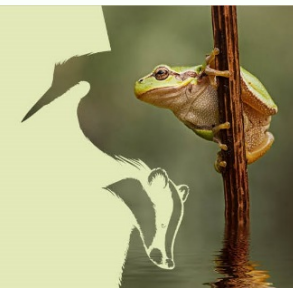

Historiek

- vorige eeuwwisseling nog 'overall' algemeen
- actieve en succesvolle uitroeiingscampagne (premiestelsel) eerste helft vorige eeuw
- in Vlaanderen genadeslag door biotoopverlies (waterverontreiniging,...) tweede helft vorige eeuw
- 'uitgestorven op populatieniveau' (1987)
- zwervende of geïsoleerde dieren niet uitgesloten, o.a. Grensmaas (Limburg)

Inhaalslagen: Otter

Scheldevallei O-VI 2014 (opname : ANB)

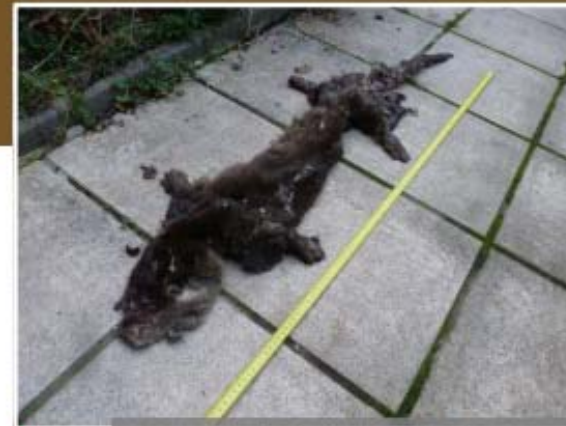
Inhaalslagen: Otter

Actueel

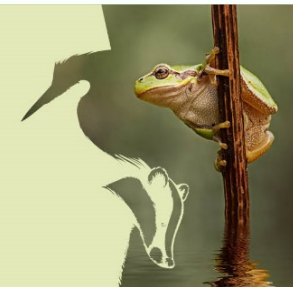
Kalmthout, 9 sept 2017

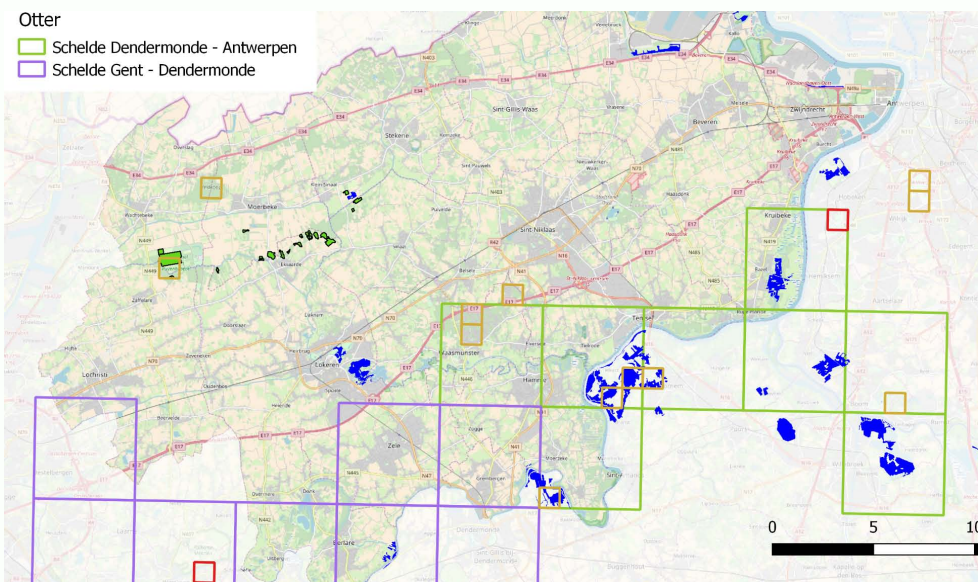
Ranst, 23 okt 2012 foto ANB

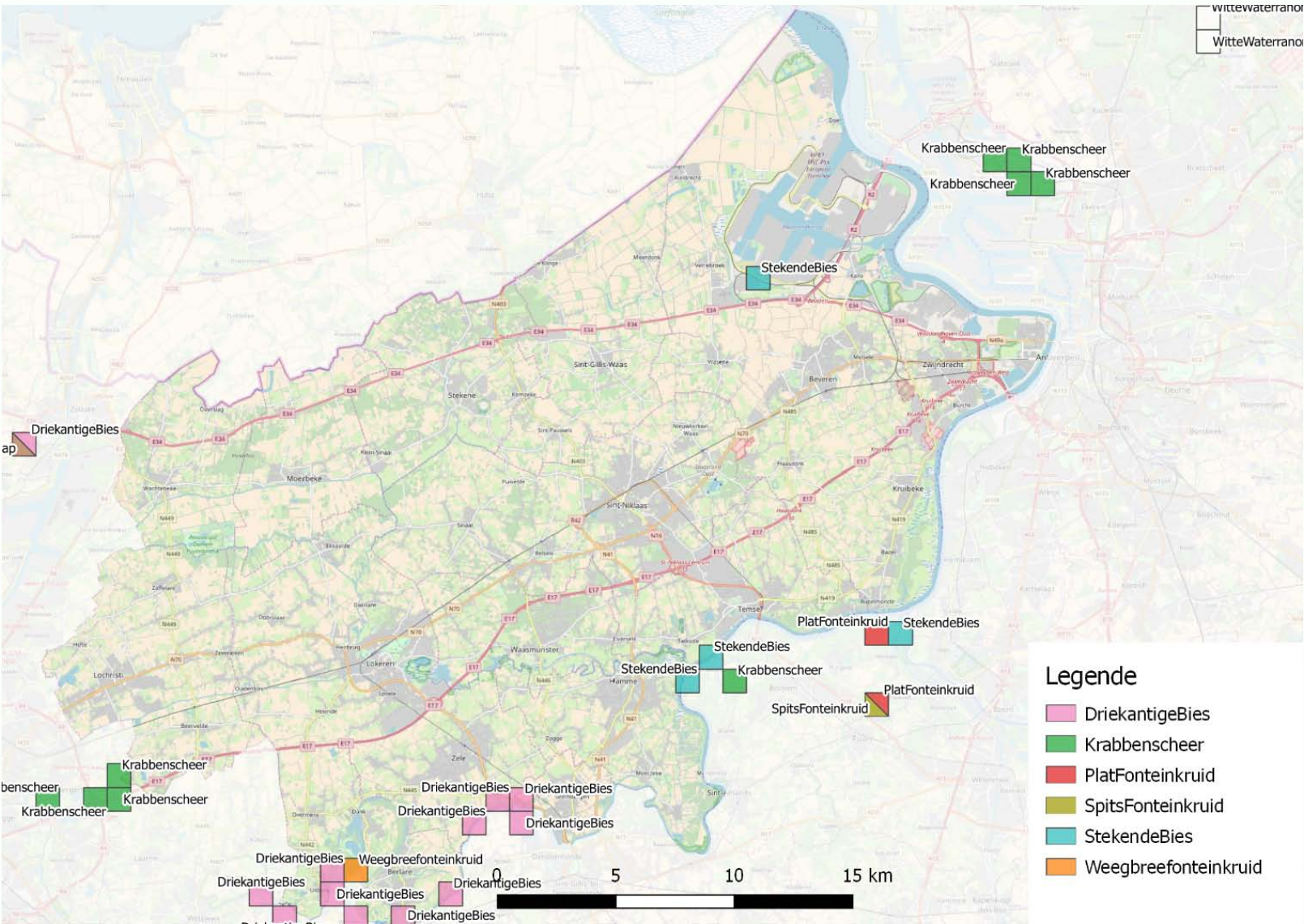
Inhaalslagen: Otter

- Start in 2018
- Zoeken naar sporen:
Spraints

Planten

Planten: Telmethode

- Populatie-trend opvolgen
- Alle gekende vindplaatsen worden opgevolgd in een driejarige cyclus
- Geschikt biotoop afzoeken

- Track opnemen

Streeplijst (samenvatting)

Type: Route 1.1906 km
 Datum: 2017-07-07 Tijd : 08:54 - 09:56
 Observatieduur: 01:2
 Snelheid: 1.15 km/h
 Soortgroep: Planten
 Soorten: 1
 Alle soorten geteld: .Nee
 Alle exemplaren geteld: Ja

- Gebruik van Floron-schaal

Code	Aantal individuen	Opp. ingenomen door de groeiplaats
A	1	<1 m ²
B	2-5	1-5 m ²
C	6-25	>5-25 m ²
D	26-50	>25-50 m ²
E	51-500	>50-500 m ²
F	501-5000	>500-5000 m ²

Vogels

- Verderzetting ABV, BBV en watervogeltellingen
 - Nieuwe dynamiek
 - Extra ondersteuning
 - BBV: Avimap, ook losse waarnemingen nuttig met juiste broedcode
 - ABV hokken adopteren?

Bijkomende inventariseerders
zeer welkom !

Meetnetten.be

NATUURPUNT | INSTITUUT NATUUR- EN BOSONDERZOEK | AGENTSCHAP NATUUR EN BOS

Projecten - Locaties - Soorten - Mijn Meetnetten.be - Hannes Ledegen

Algemene Broedvogelmonitoring (ABV)

coördinator

Overzicht Locaties Gebruikers Werkpakketten Taken Bezoeken Waarnemingen Links Aanmeldingen

naam all 2017 all filter toon alle

Cyclus	naam	gereserveerd door	reserve	acties
2017	ABV_DS98859	Wouter Van Gompel	☐	bezoek
2017	ABV_DS98959	Wouter Van Gompel	☐	bezoek
2017	ABV_DS6960	Wouter Van Gompel	☐	bezoek
2017	ABV_DS7059	Wouter Van Gompel	☐	bezoek
2017	ABV_DS7362	Reserveer	☐	bezoek
2017	ABV_DS7438	Serge Noppe	☐	bezoek
2017	ABV_DS7645	Reserveer	☐	bezoek
2017	ABV_DS7663	Reserveer	☐	bezoek
2017	ABV_DS7664	Reserveer	☐	bezoek

Projecten - Locaties - Soorten - Mijn Meetnetten.be - Iwan Lewyile

Algemene broedvogelmonitoring

coördinator

Overzicht Locaties Regions Gebruikers Werkpakketten Taken Bezoeken Waarnemingen Links Aanmeldingen

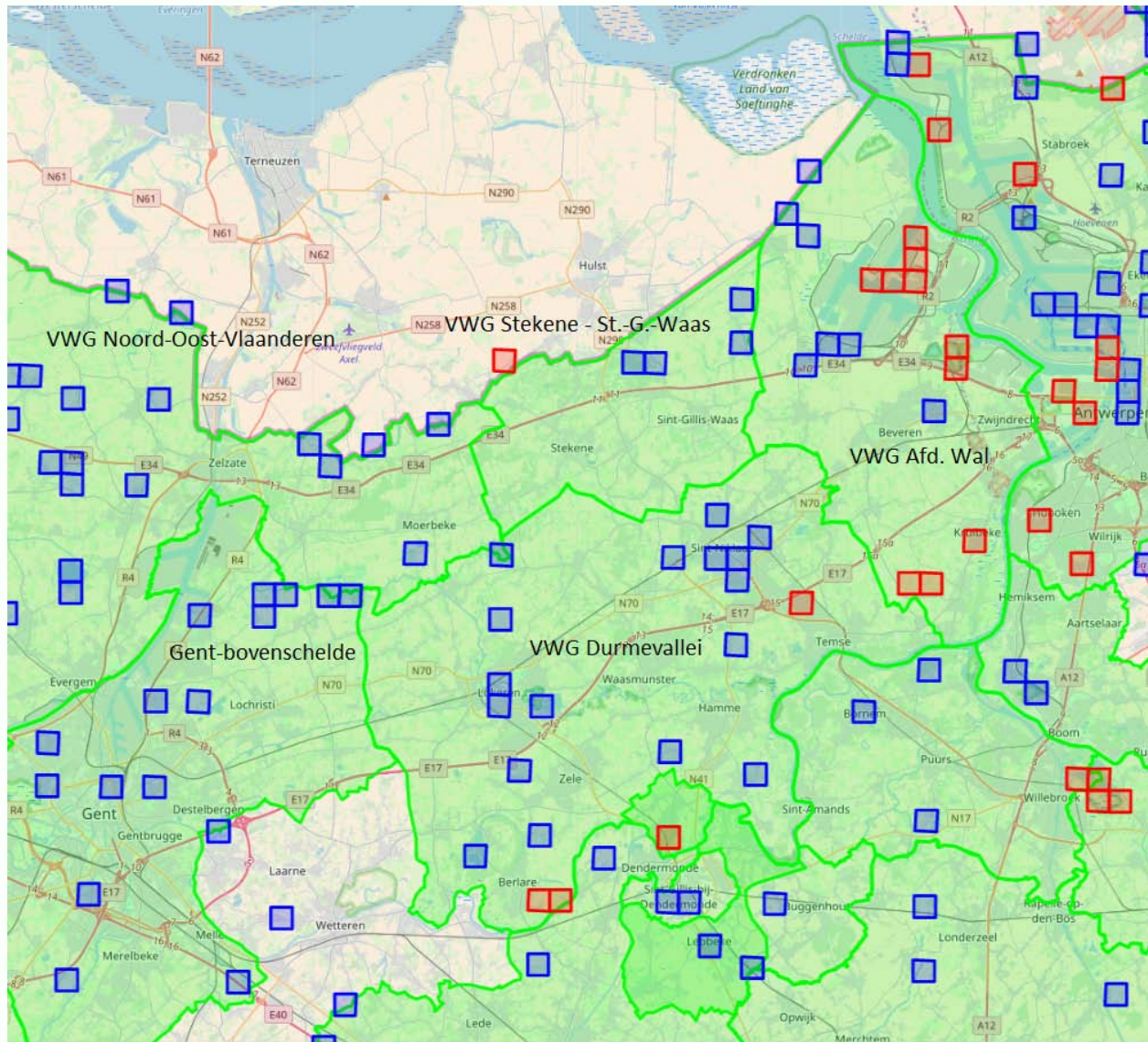
naam alle alle jaren alle regio "Middenkust" @ project Algemene broedvogelmonitoring

filter toon alle

Cyclus	naam	gereserveerd door	reserve	acties
-	ABV_DS8464	Serge Allein	☐	bezoek
-	ABV_DS98569	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS8962	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS8863	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS8865	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS9063	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS9367	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS9460	Reserveer	☐	bezoek
-	ABV_DS9461	Reserveer	☐	bezoek

Vogels: ABV

- Afdeling Wal
 - RECO gezocht!
- Durmevallei
- Stekene-St.Gillis-Waas
- Gent Bovenschelde
- Noord-Oost-Vlaanderen

Invoer van data

Gestandaardiseerde meetnetten:

- Via Meetnetten.be
 - Speciaal ontworpen
- Bekijk locaties in uw buurt
- Reserveer locatie

Meetnetten.be
NATUURPUNT | INSTITUUT NATUUR- EN BOSONDERZOEK | AGENTSCHAP NATUUREN BOS

Projecten Locaties Soorten Mijn Meetnetten.be Hannes Ledegen (waarnemer)

Oranje zandoogje

waarnemer

Overzicht Locaties Gebruikers Werkpakketten Taken Bezoeken Waarnemingen

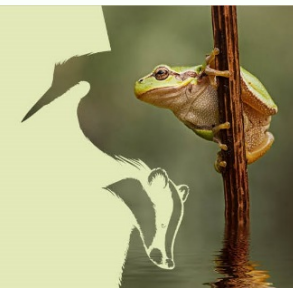
filter alle filter toon alle

Naam	Gereserveerd door
Aalbeke (UTM1km-hok ES1526)	Reserveer
Aalter (UTM1km-hok ES3261)	Reserveer
Adinkerke (UTM1km-hok DS6958)	Reserveer
Avelgem (UTM1km-hok ES3123)	Reserveer
Avelgem (UTM1km-hok ES3325)	Reserveer
Balen (UTM1km-hok FS4971)	Reserveer
Balen (UTM1km-hok FS5368)	Reserveer
Beerse (UTM1km-hok FS2586)	Reserveer
Bellem (UTM1km-hok ES3560)	Reserveer

10 km

Leaflet | © OpenStreetMap

Waarom ook jij mee wil tellen?!

Vrijwilligers in heel Vlaanderen!

Meetnetlicentie
Vergunning ANB/BL/FF/V16-00034

Monitoring beleidsrelevante soorten
Dan Janssens

  Vlaanderen AGENTSCHAP
NATUUR & BOS INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Waarom ook jij mee wil tellen?!

- Intrinsieke motivatie
 - Gegevens worden gebruikt

- Feedback

- Ondersteuning

- Opleidingen

- Materialen

- Het is leuk!

Amfibieën

Een vroege start

Onder luid gekwaak

Het zachte voorjaar bracht onze amfibieën in een stroomversnelling. Knoflookpad is al enkele weken uit volle borst aan het kwaken. Ook de eerste Boomkikkermannetjes laten zich luidkeels horen. Tel jij Boomkikker? Even geduld, je krijgt spoedig meer info over het nieuwe veldwerkseizoen!

Kamsalamandertellers trekken erop uit met fuik en lach. Ze hebben nog tot eind mei voor het tot een goed einde brengen van hun fuikvangsten. Spoedig kan je die tellingen ook invoeren in meetnetten.be, we houden je op de hoogte.

Nog nood aan fuiken of schepnetten? Laat het ons weten: iwan.lewylle@natuurpunt.be

Bedankt voor jullie aandacht

Fotografen:

Jos Van de Ven, Wim Verschraegen, Hugo Willocx, Johan Steupaert, Luc Simons, Robert Pieters, Annika Vermaat, Lex Peeters, Wim Veraghtert, Peter van der Schoot, Tobias Ceulemans, Anna Schneider, Marc Herremans, Hannes Ledegen, Francois van Bouwel, Peter Gabriels, Leo Vaes, Maarten Jacobs, Benoit Huc, Thomas Gyselinck, Jo Packet, Diane Appels, Robert Pieters, Marc Detollenare, Didier Plu, Jonas Dillen

Met speciale dank aan alle vrijwilligers!

Meer info aan de stand

hannes.ledegen@natuurpunt.be

www.meetnetten.be